

פרשת שמיני תשפ"א

גיליון 53

א לעכטיגער שבת

הארת השבת

אמרות והארות על פרשת השבוע

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

מתגעגעים וסופרים

פניני הפרשה

"ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולוקני ישראל" (ט. א.). בדברי רש"י: שאותו היום היה ראש החדש ניסן. אפ"ל ע"פ המובא (ליקו"מ ל"ט ב): בדברי חז"ל (ר"ה ב): 'ניסן ראש השנה למלכים. ואז מוננין כל המלכים למעלה, ובודאי נתנין מתנות לכל אחד ואחד שממליכין אותו, והשם יתברך יתן לנו גם מלך ומנהיג, רועה נאמן שיוכל להאיר בנו'. וזהו: 'קרא משה לאהרן ולבניו ולוקני ישראל', שהרועה הנאמן – משה רבינו נתן להם מתנות, וכמובא בחז"ל על פסוק זה, שיום זה נטל עשר עטרות, וביניהם: ראשון לנשיאים, לכהונה, לעבודה.

"ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולוקני ישראל" (ט. א.). 'שמיני' הוא מעל הספירות כידוע, 'עולם הבינה', אך משפיעה לכלל הספירות המתחלת מ'חסד' ומסתיימת ב'מלכות', וזה: 'ביום השמיני' – ספירת הבינה, 'לאהרן ולבניו' רומז למידת 'החסד' – אהבה. ראשית הספירות, 'ולוקני ישראל', רומז לספירת המלכות ע"פ המובא (ליקו"מ כ"ו): 'זקן זה קנה חכמה – הקנה מוציא קול'. 'מלכות – פה', (פתח אליהו).

"ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולוקני ישראל" (ט. א.). אפ"ל ע"פ המובא (ליקו"מ נ"ו): שעל ידי התורה קוראים לחי החיים. ומכניסים אלוקותו יתברך לתוך הצמצומים שהם הימים, והתורה מכרזת, מוכיחה וצועקת: 'עד מתי פתיים תאהבון פתי'. וזהו הדגשו של 'ביום השמיני' כלל הימים – המידות והצמצומים, של בני"ש שמשמנה ימים נכללים בהקב"ה ע"י הברית מילה, וכמובא בוזהר (אמור צא): 'שבני ישראל משמנה ימים נדבקים בשמו ורשומים בשמו והם שלו, כמו שנאמר ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ'.

'קרא משה' רומז על קריאתו של התורה, שהוא ענינו של משה. 'לאהרן ולבניו' רומז על אזהרתה מדבר עבירה – שהקריבו כאן הקרבנות עבור חטא העגל כמובא בדברי רש"י עה"פ 'קח לך עגל בן בקר לחטאת'.

ובהמשך: 'ולוקני ישראל' רומז על המשך הכרזת התורה המכנסת – אריכות ימים בתוספת קדושה, ככתוב על אברהם: 'ואברהם זקן בא בימים', שזה נמשך מכוה התורה, כמובא (ליקו"מ ס). וכן (ליקו"מ ד' ח): 'שצריך האדם כל מה שמזקין להוסיף אור קדושה ודעת, וזה ע"י התורה כמובא שם מאמרם: 'זקני תלמידי חכמים כל זמן שמזקנים דעתם מתישבת עליהן'. ואפשר להסמיך לכאן הכתוב בהמשך: 'כי היום ה' נראה אליכם' שבמכוה היום' שהם הכלים והצמצומים – 'ה' נראה אליכם' ממשיכים את חי החיים – את השי"ת, כמובא שם בתורה. וזה כוח תורת משה רבינו, שממשיכים את הקב"ה, מכפרת ומרחקת האדם מהחטא, ומזהירה בו תוספת קדושה ודעת.

עומדים אנו בימי הספירה, ימים של השתוקקות וכיסופים להתקרבות לבוראנו, ימים של בנין השנה בשורש המידות והספירות העליונות.

ברום ימים אלו, כדאי לנו להתבשר בלשונו של הרש"ש (נהר שלום דף ל"ב) "כי פסח וימים אלו – ימי ספירת העומר, הם שורש לכל ימות השנה, ובדרך שהולך בהם, בה מוליכים אותו כל ימות השנה".

ענפים רבים – למצוות ספירת העומר, פנימיותה, עבודתה בקודש והשפעתה, נתמקד באחת משורשיה המרכזיים: בספר החינוך (מצוה שו): מבאר טעם מצות ספירת העומר על צד הפשט: 'נצטוונו למנות ממחרת יו"ט של פסח עד יום נתינת התורה, להראות בנפשנו החפץ הגדול אל היום הנכבד הנכסף ללבנו, כעבד ישאף צל, וימנה תמיד מתי יבוא העת הנכסף אליו שיצא לחרות, כי המניין מראה לאדם כי כל ישעו וכל חפצו להגיע אל הזמן ההוא'.

רבי נתן (הלכות דם א): מרחיב לבאר ולהאיר בענין הרצונות של ימי הוד אלו, בכתבו: שקודם קבלת התורה הייתה העבודה ברצונות וכיסופים טובים, כי עדין לא היה להם את התורה. ולכן בכל דור דור, קודם שמתקרבים להשם, קודם קבלת התורה – ישנו ספירת העומר, שמצוותה בעומר שעורים, מאכל בהמה, המבטאת את ההשתוקקות המובאים בפסוקים: 'כבאילות שדי אערוג אליך'.

וממשיך וכותב: 'וזה בחינת הספירה שסופרין אחר-כך, שהוא בחינת השתוקקות ועגעועים כמו מי שסופר הימים, מחמת שמתגעגע וכוסף ומשתוקק מאוד לאיזה דבר, ומחמת זה סופר הימים מתי יזכה לבא לאותו דבר. כן אנחנו סופרים הימים, ונכספין ומשתוקקים ליכות לקבלת התורה בשבעות. וזה בחינת ההתעוררות והשתוקקות נמרץ מאוד להשם יתברך שזוכין כל אחד מישראל בשעת ספירת העומר, כי זה עיקר מצוות הספירה. ועל ידי הכיסופין דקדושה שמשותקקין וכוספין להשם יתברך כל ימי הספירה, על ידי זה נטהרים בשלמות מטומאת מצרים, וזוכין אחר כך לבחינת קבלת התורה בשבעות'.

***

נקודת עומק פנימיות הרצון, מתבארת גם בעצם הנפת העומר שעורים, הרומז על ההמתנה והצפייה בהשתוקקות, וכמובא בדברי רבי נתן (הלכות פסח ט' כ): עומר שעורים, מאכל בהמה העדר הדעת, מבטא את גנם החוטאים שמוסלקים מעצמן הדעת ועושים מעשה בהמה ח"ו, כמו שאמרו רז"ל: 'אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות', כי בזה שמינפים ומרימים את העומר, למעלה ולמטה, למי שהשמים והארץ שלו, ולכל ד' רוחות העולם – למי שכל ד' רוחות העולם שלו כמו שפירש רש"י שם, בזאת מגלים ומפרסמים; שמלא כל הארץ כבודו, גם בבחינת שעורים שהוא תכלית הגשמיית בחינת מאכל בהמה העדר הדעת – גם שם כבודו יתברך, כי לית אתר פנוי מיניה והוא יתברך מחיה את כולם.

וזה המובא (זהר ר"מ): שמנחת העומר שעורים היא בדיקו דאשת חיל – שהם כלל ישראל. כי זה עיקר הבדיקה והניסיון של כנסת ישראל וכל אחד ואחד – כשבא לטהר את עצמו מזהמתו, כמו כלל ישראל שצריכים לטהר עצמם מזהמת מצרים באלו הימים – אם יכול לעמוד בכל מה שיעבור עליו, שתמיד יתחזק בהשם יתברך ולא יפול משום דבר בעולם, כי יאמין תמיד, שמלא כל הארץ כבודו, ויהיה איך שיהיה אל יסתיר פניו מהשם יתברך מלהשתוקק אליו, ומצעקה ובקשה ותחנונים.

וזהו בעצם ביטוי רצונו בספירת העומר, שאנו לא עוזבים אותו, גם אם עדיין לא זכינו למאכל אדם, גם שכאשר עדיין אנו אוכלים מאכל שעורים, אך גם זאת אנו מניפים אותו כלפי מעלה וד' רוחות השמים.

***

זאת אנו גם רואים בתפילות ובמזמורים שאנו אומרים לאחר ספירת העומר המלאים ברצונות וכיסופים, החל מתפילת: 'הרהמן הוא יחזיר לנו עבודת בית המקדש למקומה במהרה בימינו', אשר אנו מבטאים את כיסופינו לבית המקדש, שבו היה מתגלה דעת זה של ספירת העומר, שמלאו כל הארץ כבודו, (עיין ליק"ה נט"ו ו' כ"ט) וכעת אנו מבטאים את געגעועינו בבנינו במהרה.

ובהמשך במזמור: 'למנצח בנגינות', שאנו מתרפקים במזמורו של דוד המלך ובפסוקיו: 'לדעת בארץ דרכך' שבכל מצב ומקום נדע ונכיר את בוראנו ודרכיו. 'אר פניו אתנו סלה' המבטא את כיסופינו להארת פנים. וכן בהמשך תפילת רבי נחוניא בן הקנה, תפילת 'אנא בכוח', שבהתחברות לתיבות הקדושים אנו מעוררים את צקון לחשינו לנקודתנו הפנימית. ובסיום, תפילת: 'ירבנו של עולם אתה ציונתנו על ידי משה עבדך לספור ספירת העומר' שהוא מלא בכיסופים וערגה להיטהר ולהתקדש, ולהמשיך שפע קודש ממעל, שזה בעצם אחד מיסודי מצוה זו – הגעגעועים והרצונות שלנו ליכות להיכנס בשערי הקדושה ולקבלת התורה.

ובזאת גם נוכל להבין שעם ישראל אמרו בעצם הכנתם לקבלת התורה: 'צונו לאראות את מלכנו', שביטאו רצונם העז, להידבק בשכינה, להתקרב ולשמוע דבר השם, רצונות וכיסופים של עם ישראל שנבחר לעם סגולה עם בכך. 'וכשנתגלה החסד, היינו בבחינת 'כי חולת אהבה אני' אזי הוא עושה נפשות, בחינת 'ואת הנפש אשר עשו', היינו שעושה נקודות לאותיות התורה" (ליקו"מ ל"א).

נתחבר למצווה נעלה זו, נבטא את רצוננו בפניו, ונבין כלים ראויים לקבלת התורה, להמשיכים שערי בינה וקדושה.

המשך פניני הפרשה

"ויקראו כל העדה ויעמדו לפני ה'" (ט. ה)

ב'לפני ה'" כתוב: 'ועמדו', שרומז על היראה שצריך להיות בעמדו לפני ה'. וככתוב בהלכות תפילה על עמידה של תפילה (שו"ע צ"ג ב): 'לא יעמוד להתפלל אלא באימה והכנעה' ובדברי המ"ב, שנאמר: 'עבדו את ה' ביראה.

"זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה'" (טו ו)

על האדם לעשות את שלו בתמימות ופשיטות, לאחר מכן זוכה להארה, ל'ירא אליכם כבוד ה'". ע"י 'איתערותא דלתתא' נמשך 'איתערותא דלעילא'. "פתחו לי פתח כבודו של מלך ופתחו אתי לכם פתח שעולות וקורות נכנסים בו", (מדרש שהש"ר פ"ה).

"ויקראו בני אהרן את הדם אליו ויטבלו אצבעו בדם... ואת הדם יצק אל יסוד המזבח" (ט. ט)

לכאורה יש לדייק למה כתוב שלושה פעמים 'דם'. אפ"ל ע"פ דברי חז"ל: 'שלושה ביצור הרע, הוא שטן, הוא יצר הרע, הוא מלאך המות'. והרי קרבן זה כיפר על חטא העגל, וכתוצאה מחטא העגל נמשכו כל העוונות הייסורים והמיתה, וכאן בא לכפר, ע"י 'הדם שמרצה', רמז: בשלושה פעמים 'דם'.

"וישחט את העלה וימיצאו בני אהרן את הדם... ואת העלה המיצאו" (י"ב ג)

בדברי רש"י: 'וימיצאו לשון הושטה והזמנה'. אפ"ל שבכאן ביום הראשון לעבודת אהרן, שזה בית אב להמשך עבודותיו בקודש, לימדנו הכתוב מגודל מעלת הכנה לדבר מצוה - שיש לעשות לכך הכנה והזמנה לדבר מצוה. ו'בקרבו עולה' שזה כליל לה', הרומז לעבודת השם, כופל הכתוב: ב' פעמים 'וימיצאו' שבכאן יש להדר בכך ביותר, וכמובא בדבי חז"ל על הכנה לתפילה של חסידים הראשונים. וכמו שאומרים: 'לשם יחוד' בטרם המצווה.

"ויצאו ויברכו את העם וירא כבוד ה' אל כל העם" (ט כ"ג)

אפ"ל ע"פ המובא (ליקו"מ ל"ו): כשהקב"ה מעיד את שמו על עם ישראל, מצטייר האור שיווד מלמעלה לברכה. וזה: 'ויברכו את העם' - ובכך 'ירא כבוד ה' עליהם' שהברכה הצטיירה לטובה ולברכה, וכמובא בדברי רש"י.

"אש זרה אשר לא צוה ה'" (י. א)

מקודם זה רק 'אש זרה', עדיין אינו אומר לו לעבור על רצון ה', אך לאחר מכן זה נהיה 'אשר לא צוה ה' לעשות דברים שהם לא ציווי ה', וכמובא בדברי חז"ל על היצר שמתחיל מהקל אל הכבד.

"ועל פני כל העם אכבד" (י ד)

מכאן נוכל ללמוד ש'ברוב עם הדרת מלך', וכדיוקו של מקרא: 'על פני כל העם' - שזה רוב עם - 'אכבד' - אתכבד.

"וידם אהרן" (ג. א)

"וידם" גמטריא 'שישים'. ובמדרש (שה"ש ג א): 'שישים אותיות שבברכת כהנים מגברין את ישראל'.

ואפ"ל שבכוח שתיקתו זכה להמשיך את הברכות לעם ישראל שבברכת כהנים הרמוז בתניבת 'וידם'. וכמובא בחז"ל (פסיקתא רבתי מ"ח): 'שאלמלא קרא איוב תגר על ייסוריו, כשם שאומרים: אלוקי אברהם, אלוקי יצחק ואלוקי יעקב היו אומרים - ואלוקי איוב, א"כ רואים מכאן שבקבלת הייסורים באהבה, מתברכין בו, כי הרי הברכות היו מסורים בידי האבות. ובכך זכה אהרן להמשיך 'ברכת כהנים' לבניו, בכוח ה'וידם' - שתיקה, זכה ל'וידם' - שישים אותיות שבתניבת 'ברכת כהנים'.

זוית ראייה

ימי הקיץ בשער!
השמש מחממת אך גם שורפת ח"ו.

וכבר ציווה החסיד רבי שמואל שפירא זצ"ל על הזהירות היתירה הנצרכת בימות הקיץ!

סיפורים מאירים

סיפורי פרשה במשנת רביה"ק מוהר"ן מברסלב ותלמידיו זי"ע

"ויצאו ויברכו את העם" (ט. כ"ג)

ברכתו של רבי נתן - תנוה ראשך על מקומך!

היה זה פעם עת שנסע רבי נחמן מטולשין יחד עם רבי נתן בעגלתו במרחבי אוקראינה. באותו העת היו רוחות חזקות, ומרוב חזקם עף הכובע העליון של רבי נתן לעבר השדות הפתוחים.

רבי נחמן מטולשין שחם על כבודו של רבי נתן, ולא רצה שייכנס לעיר ללא כובעו, ציווה לעגלון שיעצור את דהירת העגלה והסוסים, וירד לעבר השדות לחפש את כובעו של רבי נתן. הרבה מאמצים וטירחה הקדיש רבי נחמן מטולשין בחיפושים אלו, ואכן חפץ השם בידו יצליח, ולבסוף מצאהו, והושיטו לרבו - רבי נתן.

בעת שהחזירו לו - התבטא אליו רבי נתן בשמחה, וברכו בברכה: "תנוה ראשך על מקומך". כשהיה בנו של רבי נחמן, הלא הוא רבי אברהם ב"ר נחמן - מספר עובדה זו, היה מדגיש ואומר: לאבי היה ברכה מרבי נתן, שינוח לו ראשו על מקומו, ואכן כן התקיימה אצלו ברכה זו: שהיה אדם נבון ומיושב מאוד.

פקידה בזכות השמנת

הזדמן פעם רבי אברהם ב"ר נחמן לעיר בארדיטשוב, ושהה שם יחדיו עם אנשי שלומנו בעיר, ששמעו את דיבוריו המלהיבים.

כפי הידוע היה - רבי אברהם ב"ר נחמן חולה במעיו, ומאוד סבל מכך, ושמנת חלב (סמעיניץ), הקלו לו כמעט מסבלו.

ביקש רבי אברהם מאנשי שלומנו להשיג לו מעט משמנת זו.

שכנה אחת שגרה בסמיכות - שמעה זאת, והציעה להביא את השמנת, אך התנתה זאת בתנאי שתקבל ברכת הבטחה מרבי אברהם ב"ר נחמן להיפקד בזרע של קיימא, לאחר שנים מרובות שלא נפקדה בבנים.

כשמוע זאת רבי אברהם, התבטא כמה פעמים באמרו: "איזה שמנת יקרה היא זאת... אך לאחר מכן סיים בברכתו: "נו, שתיתן, שתיתן".

שכנה זו הביאה את השמנת 'היקרה', ואכן זכתה להיפקד בפרי בטן.

את זה תאכלו" (י"א ט)

הזהירות ממאכלות אסורות בשבי הירדני

חיה זה בשנת תש"ח, נלקח רבי שמואל שפירא יחד עם תושבי העיר עתיקה בירושלים, ועוד מאנשי שלומנו חסידי ברסלב לעבר השבי הירדני - אום ג'מאל - לא הרחק מכביש רבת עמון-עירק.

תלאות רבות עבר רבי שמואל בשבי, אך דווקא בכאן נראתה עוז גבורתו ואצילות רוחו.

כהודי ירא וחרד הקפיד בעת שהותו במדבר צלמוות לשמור על הידורי הכשרות, לכל ישל חלילה במאכלות אסורות.

וכך מספר חברו לשבי רבי נפתלי בורנשטיין - ששה עמו יחד במחנה השבויים. היה זה בעת סעודה שקיבלו שכללה 'ששה פיקוטיים' (ייצור משנת תש"ב - שהוגשו לשבויים בשנת תש"ח), שהיו קשים כאבנים ומלאים בנמלים.

שעות רבות ישב, ופורר את מנת הביסקוטים הזעומה לפירורים דקים, ובירר אותם שוב ושוב שלא יכשל חלילה באכילת איסור, ורק לאחר שווידיא זאת הכניסו לפיו הטהור.

וכשהיה השישי רבי יונה מאריומה, יליד בגדד, מתאר מוחזו שוב ושוב התבטא בהתפעלות: איזה סאדיק, איזה סאדיק רבי שמואל...

זמן חדש, מתחילים!

לָדִים יִקְרִים ! נִמְצְאִים אֲנִי בַתְּחִילַת זְמַן קִיץ, זְמַן חֵדֶשׁ, לְאַחַר יְמֵי חַג הַפֶּסַח הַקָּדוֹשִׁים שֶׁהִשְׁתַּחֲרַנּוּ מִגְלוֹת מִצְרַיִם, מִהַפְרָעָה שֶׁלְנוּ, וְנִהְיֶנוּ לְעַם הַשָּׁם.

אֶפְמָה נְעִים הִיא הַתְּחִלָּה הַחֲדָשָׁה, זְמַן חֵדֶשׁ, דֵּף חֵדֶשׁ - הַפֶּל חֶלֶק, מִתְחִילִים זְמַן חֵדֶשׁ בְּרִגְלָהּ זְמַן הַפְּעֻלָּה הַשָּׁם.

רַבְּנוּ כּוֹתֵב בְּלִקוּטֵי מוהר"ן (תּוֹרַה ס"ב): שֶׁעָקַר כָּל הַדְּבָרִים תְּלוּיִים בַּהַתְּחִלָּה. וְכָל הַקְּמִשׁוֹת תְּלוּיָהּ בְּהִנְהֻגוֹת שֶׁל הַהַתְּחִלָּה.

בְּסֵפֶר חַיֵּי מוהר"ן (סִימָן תִּק"ח) כּוֹתֵב רַבְּנוּ: שֶׁעָקַר הוּא הַלֵּב שֶׁל הַהַתְּחִלָּה, כִּי אִזּוֹ בְּהַתְּחִלַת עֲבוֹדַת ה', מִתְּלַחֵב הָאָדָם מְאוֹד לְהַשֵּׁם וְתַבְרָךְ, וְטוֹב מְאוֹד לְהִשְׁתַּדֵּל וּלְהַתְּאַמֵּץ, שֶׁיִּאֲרֶיךָ זְמַן הַרְבֵּה בְּהַתְּלַחֲבוֹת וְהִשְׁתַּקְּפוֹת לֵה' וְתַבְרָךְ שֶׁל הַתְּחִלָּה.

כָּעֵת אֲנִי בְּתוֹנוֹת הַהַתְּחִלָּה הַחֲדָשָׁה, הִבֵּה וְנִנְצַל זֹאת, לֹא נִהְיֶה זְקֵנִים, נִתְחַדֵּשׁ לְהִיּוֹת יוֹתֵר טוֹבִים, נִתְחַדֵּשׁ בְּכָל מַה שְׁאַנּוּ עוֹשִׂים - שֶׁזֶּה הִיָּה? כְּמוֹ דְבַר חֵדֶשׁ, וְכִמָּה נְעִימִים הֵם דְּבָרִים חֲדָשִׁים. נִכּוֹן ?

